

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**Географічний факультет
Кафедра землезнавства та геоморфології**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА
(з відривом від теоретичного навчання)**

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

**Е – Природничі науки, математика та статистика
Е4 – Науки про Землю
Магістр
Ґрунтознавство, земельні ресурси та територіальне планування
обов'язкова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2025/2026
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	6
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	диференційований залік

Викладачі:

Ковтонюк Ольга Володимирівна, кандидат географічних наук, доцент кафедри землезнавства та геоморфології, доцент

Лаврук Тетяна Миколаївна, кандидат географічних наук, доцент кафедри землезнавства та геоморфології, доцент

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2025

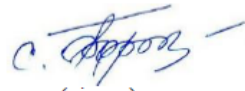
Розробники:

Лаврук Тетяна Миколаївна, кандидат географічних наук, доцент кафедри землезнавства та геоморфології, доцент

Ковтонюк Ольга Володимирівна, кандидат географічних наук, доцент кафедри землезнавства та геоморфології, доцент

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри землезнавства та геоморфології

(підпис)

Сергій БОРТНИК

(прізвище та ініціали)

Протокол № 20 від «27» червня 2025 року

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол № 7 від «27» серпня 2025 року

Голова науково-методичної комісії

Наталія КОРОГОДА

27 серпня 2025 року

1. Мета практики – формування здатності здобувачів освіти самостійно виконувати професійні завдання в реальних виробничих, науково-дослідницьких та проєктно-планувальних умовах, використовувати сучасні методи польових і камеральних досліджень, геоінформаційні технології, картографічні матеріали та результати дистанційного зондування Землі, здійснювати оцінювання ґрунтового покриття, земельних ресурсів і територіальних систем та обґрунтовувати практичні рішення щодо їх раціонального використання, охорони, відновлення й територіальної організації.

Базою для проходження практики є профільні установи у галузі ґрунтознавства, управління земельними ресурсами та територіального планування, з якими Київським національним університетом імені Тараса Шевченка укладено відповідні договори.

2. Попередні вимоги до забезпечення проходження практики:

- 1) успішне опанування навчальних дисциплін освітньої програми;
- 2) вміння працювати із науковими, бібліографічними, картографічними, фондовими матеріалами за професійним спрямуванням, використовувати сучасні методи дослідження;
- 3) знання основ системного, статистичного аналізу, володіння критичним мисленням, володіння елементарними навиками спілкування з колегами і фахівцями інших галузей знань.

3. Анотація навчальної практики. Виробнича практика (з відривом від теоретичного навчання) включає навчальну і методичну роботу. Навчальна робота передбачає ознайомлення з плануванням та організацією наукової роботи бази практики. Методична робота спрямована на збір та опрацювання необхідних для написання кваліфікаційної роботи магістра вихідних матеріалів.

У виробничій практиці умовно розрізняють два етапи: початковий (адаптаційний), який триває не більше тижня, і виробничий (польовий), що триває до кінця перебування студента на практиці.

На початковому етапі проходження виробничої практики студенти-практиканти ознайомлюються з структурою підприємства – місця проходження (бази) практики, основними напрямками його діяльності, методикою проведення науково-дослідницьких робіт тощо (залежно від виду і особливостей діяльності підприємства). Також на початку практики кожен студент-практикант одержує індивідуальні завдання, які він повинен вчасно, якісно виконати і оформити відповідно до вимог. Вибір тем для індивідуальних завдань студентів-практикантів здійснюється з урахуванням особливостей бази практики, побажань студента та рекомендацій керівника практики від кафедри, однак вони можуть коригуватися і змінюватися керівником практики від підприємства. Зміни фіксуються в індивідуальному щоденнику.

Кожен студент під час проходження практики веде щоденник, у якому фіксує всі види виконаних робіт, а також усі зміни індивідуальних завдань.

Студенти-практиканти під час проходження практики повинні строго дотримуватися правил охорони праці та протипожежної безпеки.

4. Завдання (навчальні цілі). Проходження виробничої практики спрямовано на набуття таких компетентностей:

Інтегральної: Здатність розв'язувати складні наукові задачі та практичні проблеми, включно з прийняттям рішень щодо відбору даних та вибору методів досліджень при

вивченні геосфер (відповідно до спеціалізації) у різних просторово-часових масштабах із використанням комплексу міждисциплінарних даних та в умовах недостатності інформації, невизначеності умов та вимог.

Загальних:

ЗК1. Здатність до адаптації і дії в новій ситуації.

ЗК3. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК4. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК5. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК10. Здатність працювати у команді.

ЗК12. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальних:

СК2. Знання сучасних засад природокористування, взаємодії природи і суспільства із застосуванням раціонального використання природних ресурсів, екологічних аспектів та основ природоохоронного законодавства.

СК4. Володіння сучасними методами досліджень, які використовуються у виробничих та науково-дослідницьких організаціях при вивченні Землі, її геосфер та їхніх компонентів.

СК5. Здатність застосовувати знання і необхідні практичні навички з планування, організації, мотивування, контролю та регулювання діяльності профільних підприємств і установ.

Виробнича практика включає такі види діяльності студента-практиканта:

1) навчальна робота: ознайомлення з плануванням та організацією наукової роботи бази практики;

2) методична робота: під час проходження виробничої практики студент-практикант повинен зібрати і опрацювати необхідні для написання магістерської та науково-дослідницьких робіт вихідні матеріали. Збір останніх здійснюється за окремим функціональним напрямом діяльності підприємства. Вибір напрямку здійснюється з огляду на особливості бази практики, побажання студента та рекомендації керівника практики. Основна мета цього етапу практики – оцінка якості управління та досягнутих результатів за окремим функціональним напрямом діяльності підприємства (бази практики).

5. Результати навчання за дисципліною

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	законодавчо-нормативні документи, які регулюють організацію і проведення діяльності профільного підприємства (бази практики)	співбесіда з керівником практики, індивідуальне навчання, самостійна робота	поточний контроль, самоконтроль, диференційований залік	до 7 %
1.2	специфіку організації науково-дослідних робіт на профільному підприємстві (бази практики)			до 5 %
1.3	сучасні методи дослідження ґрунтів, земельних ресурсів та територіального планування			до 5 %
1.4	основні форми й методи проведення самостійних наукових і практичних			до 7 %

	досліджень у професійній галузі			
2.1	аналізувати практичний досвід фахівців професійної та інших галузей знань	індивідуальне навчання, самостійна робота	поточний контроль, самоконтроль, перевірка виконання поставлених завдань практики, диференційований залік	до 10 %
2.2	планувати етапи виконання робіт і самостійних досліджень з метою досягнення конкретних наукових і практичних завдань	консультація з керівником практики, контроль з боку керівника практики, індивідуальне навчання, самостійна робота		до 15 %
2.3	організовувати і проводити польові та камеральні дослідження, застосовувати при цьому здобуті під час навчання теоретичні і практичні знання			до 15 %
2.4	аналізувати свою професійну діяльність, результати власних науково-практичних і науково-дослідницьких робіт, відповідно оформлювати їх			індивідуальне навчання, самостійна робота
2.5	визначати, науково обґрунтовувати, пропонувати способи і шляхи удосконалення роботи профільних підприємств	до 8 %		
3.1	здатність ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, вироблення навиків ефективної комунікації із колегами і фахівцями різних галузей знань, вміння комунікувати із широким колом слухачів	індивідуальне навчання, самостійна робота	поточний контроль, самоконтроль	до 4 %
3.2	належне використання сучасних технічних засобів, новітніх методів дослідження у виробничій і науково-дослідницькій діяльності	контроль з боку керівника практики, індивідуальне навчання, самостійна робота		до 4 %
4.1	здатність ефективно працювати як індивідуально, так і в команді, аналізувати власні здобутки і невдачі, робити відповідні висновки	індивідуальне навчання, самостійна робота	поточний контроль, самоконтроль	до 4 %
4.2	використовуючи досвід, здобутий під час проходження практики, а також теоретичні і практичні знання, навички і вміння, пропонувати власне бачення організації і управління профільного підприємства (бази практики)			до 4 %

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати	1	2	3	4
------------	---	---	---	---

Програмні результати навчання (назва)	навчання дисципліни (код)													
	1	2	3	4	1	2	3	4	5	1	2	1	2	
ПРН3. Вміти спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань, у тому числі в міжнародному контексті, в глобальному інформаційному середовищі.					+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ПРН5. Планувати і здійснювати наукові експерименти, писати наукові роботи за фахом.					+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ПРН8. Знати основні принципи управління підприємств сфери природокористування, їхньої організації, виробничої та організаційної структури управління.	+	+	+	+										
ПРН10. Демонструвати здатність до адаптації та дії в новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом, вміння генерувати нові ідеї в області наук про Землю.										+	+			
ПРН11. Застосовувати освітні технології та методи викладання предметного матеріалу наук про Землю у закладах освіти.												+	+	

7. Схема формування оцінки.

Форми оцінювання студентів: рівень досягнення всіх запланованих результатів виробничої практики визначається за результатами поточного контролю, перевірки виконання поставлених індивідуальних завдань практики. Питома вага результатів навчання (РН) у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання **1.1-1.4 (знання)** – до 24 %;
- результати навчання **2.1-2.5 (вміння)** – до 60 %;
- результати навчання **3.1-3.2 (комунікація)** – до 8 %;
- результати навчання **4.1-4.2 (автономність та відповідальність)** – до 8 %.

7.1. Форми оцінювання студентів.

Кількість балів, яку студент одержує за виробничу практику, є сумою балів, що були одержані при поточному контролі, за виконання індивідуальних завдань практики, підготовку матеріалів практики, оформлення кінцевого звіту.

Оцінювання за формами контролю:

Форми контролю	Сума балів	
	Min. – 36 балів	Max. – 60 балів
Поточний контроль	«1» x 4 = 4*	«2» x 4 = 8*
Виконання індивідуальних завдань практики	«5» x 4 = 20	«8» x 4 = 32
Підготовка матеріалів і звіту практики	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
*«1/2» – мінімальна/максимальна кількість балів, яку може отримати студент 4 – мінімальна/максимальна кількість робіт чи завдань 4/8 – сумарна кількість балів, яку може отримати студент		

Підсумкове оцінювання за виробничу практику проводиться у формі диференційованого заліку і представляє собою захист студентом його звіту за практику перед призначеною комісією або членами кафедри. Максимальна кількість балів, яку студент може

одержати під час заліку, становить 40 балів, мінімальна кількість балів, які додаються на заліку – 24 бали, що становить 60 % від максимальної кількості балів, відведених на залік.

При простому розрахунку отримаємо:

	<i>Практика</i>	<i>Диференційований залік</i>	<i>Підсумкова оцінка</i>
<i>Мінімум</i>	36	24	60
<i>Максимум</i>	60	40	100

Загалом формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (друга редакція), що введено в дію наказом ректора № 170-32 від 11 квітня 2022 року.

7.2. Організація оцінювання. Після закінчення терміну виробничої практики студенти звітують про виконання програми та індивідуальних завдань практики. Форма звітності студента про проходження практики – письмовий звіт, який разом з іншими документами (щоденником, відгуком керівника практики від підприємства, зібраними матеріалами тощо) подається на рецензування і оцінювання науковому керівнику виробничої практики від кафедри.

У звіті мають бути представлені відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуальних завдань, розділи з охорони праці та техніки безпеки, висновки та пропозиції, список використаної літератури тощо. Оформлюється звіт за вимогами, встановленими програмою практики.

Звіт із практики студенти захищають перед комісією, призначеною завідувачем кафедри у складі керівників-організаторів практики від кафедри, або перед усіма членами кафедри. Оцінка за практику вноситься до заліково-екзаменаційної відомості і залікової книжки студента за підписами членів комісії.

Студенту, який не виконав програму виробничої практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно. Студент, який вдруге отримав негативну оцінку з виробничої практики, відраховується з університету.

7.3. Шкала відповідності

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни

Основні форми і план проведення виробничої практики

№ п/п	Проведення практики	Кількість годин
1. Навчальний напрям роботи		
1.1	Підготовчий період. Вибір профільної установи (закладу) проходження практики відповідно до поставленої професійної мети. Узагальнення основних рекомендацій керівника практики від кафедри щодо проведення виробничої практики.	10
1.2	Прибуття на профільне підприємство (базу практики). Знайомство з керівником практики від підприємства. Ознайомлення з правилами техніки безпеки.	10

1.3	Вивчення основних напрямків наукової діяльності закладу бази практики. Ознайомлення з функціональними обов'язками молодшого наукового співробітника і/чи фахівця з управління природокористуванням.	20
1.4	Виконання тематичних завдань керівника практики від підприємства. Вибір теми власного наукового дослідження.	30
2. Методичний напрям роботи		
2.1	Ознайомлення з особливостями методичної роботи молодшого наукового співробітника профільного підприємства, участь у розробці науково-методичних матеріалів у фаховій галузі.	20
3. Науково-дослідницький напрям роботи		
3.1	Участь у науково-дослідних роботах профільного підприємства (бази практики), проведення самостійних наукових досліджень за обраною темою.	30
4. Виховний напрям роботи		
4.1	Знайомство з колективом профільного підприємства. Спостереження за груповою та індивідуальною громадською роботою робочого колективу та участь у командній роботі.	10
5. Організаційний напрям роботи		
5.1	Ознайомлення з основними формами організації професійної діяльності співробітників профільного підприємства, участь у командній науковій, виробничій та громадській роботі.	20
5.2	Написання звіту про проходження виробничої практики.	30
	Всього годин	180

9. Рекомендована література

Література для виробничої практики підбирається індивідуально, відповідно до місця і району проходження практики, а також залежно від особистих завдань студента-практиканта і виду запланованих робіт.

ЗРАЗОК ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ ЗВІТУ ПРО ВИРОБНИЧУ ПРАКТИКУ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Географічний факультет
Кафедра землезнавства та геоморфології

ЗВІТ ПРО ВИРОБНИЧУ ПРАКТИКУ

студента 1-го курсу магістратури
кафедри землезнавства та геоморфології географічного факультету

ПИЛИПЕНКА ПЕТРА ІВАНОВИЧА

Час проходження практики з _ _ _ _ _ по _ _ _ _ _ 20__ р.

Керівник практики:
Доц. Лаврук Т. М.

Київ – 20__

ЗРАЗОК СТРУКТУРИ ЗВІТУ ПРО ПРАКТИКУ

1. Навчальна робота

1.1. Результати _____

2. Методична робота

2.1. Ознайомився(лась) з такими документами підприємства – бази практики: _____

2.2. Ознайомився(лась) з основним напрямом науково-дослідної роботи підприємства: _____

2.3. Розробив(ла) план магістерської роботи на обрану тему, зібрав(ла) матеріали та провів(ела) наукові дослідження для її написання _____

2.4. Підготував(ла) статтю на науково-практичну конференцію за темою магістерської роботи: _____

3. Організаційно-виховна робота

3.1. Брав(ла) участь у таких заходах, що проводились на підприємстві під час проходження практики: _____

4. Висновки студента про проходження виробничої практики та зауваження (Позитивні моменти практики та її недоліки) _____

Підпис студента-практиканта _____ «__» _____ 20__ р. (дата)

5. Відгук керівника практики

Дата «__» _____ 20__ р.

Підпис _____

Завідувач кафедри _____